

Un număr vechiu 2 lei

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE

D I R E C T O R : C I R U E C O N O M U

Licențiat în drept din Paris, Consilier la Înalta Curte de casație

PRIM-REDACTOR: ION N. CESARESCU

REDACTOR-PROPRIETAR: I. S. CODREANU

ABONAMENTUL

Pe an, în România	40 lei
6 luni	20 "
3 luni	10 "
Străinătate: 25 lei pe an, 25 pe 6 luni	

*Apare de două ori pe săptămână
sub redacțiunea unui comitet*

Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția & Administrația
București, CALEA RAHOVEI—5
Lângă Palatul Justiției
TELEFON № 16/98**S U M A R****Gambeta și Magistratura franceză — Magistratura noastră, de d-l C. N. Toneanu;****JURISPRUDENȚĂ:****Curtea de casație s. I: Ceata Moșnenilor din comuna Pietrari cu Smaranda Tolea;****Curtea de apel din București, s. I: Maior N. Dimitriu cu Ministerul de războiu.**

Gambeta și Magistratura franceză

Magistratura noastră

Este interesant să cunoaștem concepțiunea marelui democrat asupra magistraturii și organizării judecătorești franceză, acum când la ordinea zilei este reorganizarea magistraturii noastre, concepută în mod atât de fericit de actualul ministru de justiție d-l Stelian.

Intr'un organism, într'un mecanism social democratic, justiția și magistratura sunt osia care pune în mișcare întreg aparatul; dacă e de lemn găunos, mâncat de insecte, sau de fier ruginit; dacă se clatină, sau se incurcă, când se lovește, totul se oprește în mecanică; când toate resorturile sunt stricate, se poate zice că ne-am afla în prezența unei adevărate calamități sociale. Să schimbăm osia, să dregem resorturile până este timp ca să evităm calamitatea.

În anul 1881, sunt acum 28 de ani, șeful guvernului în Franța era Jules Ferry, și trebuind să se reînnoiască Camera deputaților, s'au convocat colegiile electorale pentru 29 Iulie 1881. La 12 August, acelaș an, în reuniunea electorală de la arondismentul XX al Parisului, la Elisé—Ménilmontant, Gambeta, în profesiunea sa de credință și în desvăluirea programului său, a vorbit și despre magistratură.

Magistratura din timpul acela era vechia ma-

gistratură imperialistă-regalistă, în care erau plasați toți favoriții guvernelor trecute; generațiuni de familii de magistrați, de carieră, în adevăr, însă inimici ai noiei stări de lucruri, și adversari ai republicei; cea mai mare parte instruiți și integri, dar mulți erau inutili, dormind alături de cei buni, de cei luminați și instruiți, cari au creat acea frumoasă și colosală jurisprudență ce servă și azi ca un monument nepieritor în aplicarea și interpretarea legilor.

Vorbind de magistratura din acel timp, Gambeta regreta că nu s'a început tabloul măsurilor reparatoare, printr'o reformă radicală a magistraturii; atât de necesară credea marele democrat această reformă, care nici nu s'a făcut atunci, fiindcă sistemul admis de guvernele Franței a fost mai simplu: înlocuirea lor, treptat, prin elemente republicane sănătoase. Oamenii cinstesc instituțiile; și oricât de bune vor fi acestea, dacă nu găsești omul destoinic, magistratura devine o calamitate!

Intr'o țară democratică, zicea Gambeta, chestiunea justiției și a magistraturii este cea dintâiu dintre chestiuni, căci nimic nu e mai esențial decât justiția și respectul legilor. Și aceste două chestiuni se țin strâns legate; nu se poate menține mult într'o țară respectul legii când nu se menține sever respectul acelor cari o interpretează.

Magistratura, zicea el, nu e o problemă care o putem reduce la un cuvânt; nu e destul să zicem: magistratura va fi reformată și judecătorii vor fi numiți prin alegere; nu e destul să zicem: vom suprima înamovibilitatea magistraturii sau vom admite un sistem nou de numire sau de avansare..... Nu! Aceasta nu e soluțiunea problemei instituțiilor noastre judiciare. Cred că această reformă, în starea actuală a moravurilor noastre și cu dificultățile ambiante, pentru a fi condusă repede la bun sfârșit, trebuie luată mai de sus. Pentru a atinge magistratura, adică

pe magistrat, trebuie început prin a atinge organizarea judecătorească însăși.

Judecătorii de pace.—Aș dori, zicea Gambeta, ca judecătorul de pace să devie un magistrat de o competență din ce în ce mai mare, ca jurisdicțiunea lui să fie întinsă; ceeace ar ridica atâtea afaceri dela tribunalele de prima instanță. Aș dori ca această magistratură de pace, una din cele mai minunate invențiuni din 1790 și 1791, să devie preoapățiunea dominantă a guvernului, și să se ocupe cu deosebire a ridica, a mări în considerațiune și influență, în autoritate și în credit, pe judecătorul de pace care trăiește în mijlocul populațiunilor democratice.

Tribunalele. — După ce se va întinde competența acestui magistrat (de pace), cred că ar trebui să se pună o mână hotărîtă asupra existenței tribunalelor de prima instanță; ar trebui reduse într'o proporție incalculabilă; ar trebui să le lăsăm cât mai puțin posibil. Dacă este posibil, dacă s'ar putea trece peste scrupulele cari țin de politica de arondisment, dacă am vrea să lovim în câteva obiceiuri, în câteva situațiuni, în câteva influențe locale, aș vrea să le suprimăm chiar, și să nu rămăie decât unul în fiecare capitală. Apoi, la tribunalul fiecărei capitale, să reducem secțiunile. Pentru aceasta sunt două mijloace: *Primul* este competența întinsă a judecătorului de pace; *Secundul* este că în loc să urmăim obiceiul adoptat de 65 ani, de a corecționaliza delictele și crimele, ar fi bine de a le descorcționaliza și de a remite juriului tot ce poate fi sustras judecătorului corecțional. Atunci vom avea o economie considerabilă de afaceri și, prin consecință, de magistrați, ceeace e o adevărată, o bună economie (răsete; aprobațiuni). Asta nu este tot: aș dori ca judecătorii să fie în număr cât se poate mai puțin numeroși în fiecare secție, și iată pentru ce: fiindcă am văzut foarte bine cum se judecă, deși n'am stat mult avocat... Dar, în fine, cred că mai totdeauna nu este de cât unul sau doi judecători cari fac treaba pentru ceilalți..... Oh! poate nu e cel mai rău mod de a face afacerea, din contra....., căci sunt totdeauna cei mai laborioși, cei mai abili, cei mai savanți cari se însărcinează cu aceasta, și lucrurile merg foarte bine. Inșă atunci ne vine îndată în mințe că ar fi mai simplu de a reda vieții private pe acei cari nu iau nici o parte la munca comună.

Curțile de apel.—Când vom fi restrâns astfel, în mari proporțiuni, personalul și materialul tribunalelor, vom veni la Curțile de apel..... Aici voi cere, asemenea, ca să se opereze o amputațiune extrem de serioasă. Sunt 27 Curți în Franța; ele corespund la vechi situațiuni, la în-

vechite coutume locale, înțeleg foarte bine. Ele sunt ilustrate prin generațiuni, prin familii de magistrați..... N'am nimic a obiecta contra lustrului acestui trecut, dar am micșorat în mod însemnat, de un secol, distanțele; apoi am micșorat asemenea foarte mult chestiunile de drept și jurisprudență. In adevăr, nu mai sunt azi chestiuni juridice cari n'au fost agitate și hotărîte. Cred că am putea reduce numărul Curților în raport cu înlesnirea comunicațiilor. Când se duce cineva la un tribunal sau la o Curte, puțin importă ca Curtea la care se duce să fie cu 3 sau 4 ore depărtare cu trăsura sau cinci ore de drum de fier, căci multiplicitatea comunicațiilor a înlesnit raportul judecătorilor cu justițiabili.

Să supozăm că reducem numărul Curților; că în fiecare Curte reducem numărul secțiunilor și că în fiecare secțiune reducem numărul personalului. A! atunci suntem în prezența unei reforme realmente practică și realizabilă; iată cum înțeleg să fie pusă chestiunea, și atunci ajungem la acel procedeu care se chiamă: selecțiune. Veți avea puțini judecători, puțini magistrați și veți putea mai bine să-i plătiți. Aceasta e o mare chestiune. Căci fiți siguri că dacă spiritul democratic n'a făcut mare drum în magistratură, de ani îndelungați, asta vine din aceea că membrii de familie, aparținând claselor dirigente, își puteau face o pozițiune în ordinul judecătorec cu toată micimea tratamentului. Inșă găsesc că într'o democrație organizată orice muncă merită un salariu rezonabil.

De aceea eu nu cred că putem atinge magistratura fără a observa trei lucruri în acelaș timp: *A recruta pe judecători* dintre oameni adevărat luminați și savanți, în consecință a-i alege prin concurs, în urma probelor ce vor face; *apoi a le face o situațiune* onorabilă, pentru ca chestiunea averii să nu se puie ca un obstacol în fața candidatului; *în fine*, în al treilea loc, ceeace aș dori, este ca să nu mai fie avansare pentru magistrați și ca situațiunea lor să fie astfel onorată și plătită ca să nu mai aibă nici un fel de interes la promoțiune. N'ar mai da astfel acest spectacol, că fiind ceeace se chiamă inamovibili, în drept, ei sunt în realitate tot ce e mai amovibil și mai mobil.

Aceste reforme sunt practice, posibile, rezonabile. Pusă astfel chestiunea nu e greu a o deslega; nu s'ar putea opune obiecțiunea drepturilor câștigate, fiindcă este o reformă care privește organizațiunea judecătorească și ea trage după sine, ca consecință, reforma personalului. Inșă aș vrea ca această reformă să fie urmată imediat de o alta, tot așa de importantă pentru justi-

țiabili, care ar consta în a introduce în procedură o extremă simplificație, pentru ca să putem da celui mic, aceluia care n'are posibilitatea de a risca pungea sa și a angaja lupta oalei de pământ contra oalei de fier, facilitarea de a pleda, de a figura în justiție fără a fi obligat să se oprească, pentrucă, cum zice bunul simț popular: decât o judecată dreaptă mai bine o împăcăciune strâmbă (mieux vaut un mauvais arrangement qu'un bon procès).

Iată ce cred realizabil și imediat aplicabil.....

Astfel n'ați mai vedea producându-se scandaluri ca acelea la cari ați fost martori cu ocaziunea oarecăror procese, oarecăror urmăriri, oarecăror magistrați, oarecăror jurnaliști. Am văzut o parte din magistratura franceză intrând în luptă cu puterea, călcând în picioare legea legilor, Constituțiunea și n'au întâlnit decât impunitatea sau mercurialele pe cari le primea cu surâsul pe buze, fiindcă nu era vorba decât de mercuriale. Zic că este un scandal la care trebuia pus sfârșit, și cred — o vorbesc aci ca să fiu auzit—vom avea satisfacțiune asupra acestui important capitol. (Discours et plaidoyer de Gambeta: Joseph Reinach, vol. IX).

* * *

Să venim acum la noi.

Era o necesitate socială ca populațiunile rurale să aibă la îndemână o justiție de pace care să asigure judecarea promptă și necostisitoare a dăverilor dintre țărani; și cu aceasta a reușit în mod admirabil legea judecătorilor de pace a d-lui ministru Stelian. Ce dorea Gambeta în Franța, la noi s'a făcut mai mult decât dorea el: judecătorul de pace împarte dreptatea la fața locului, în fiecare comună. Această instituțiune a remediat la un mare rău ce bântuia populațiunile rurale; și ar fi de dorit ca ea să fie ameliorată, iar nicidecum schimbată.

Vine rândul organizării judecătorești și pentru tribunale și Curți. Dorința lui Gambeta, de a vedea cât de puțini judecători, dar bine plătiți, este întrecută: avem chiar judecătorul unic. Și, mergând pe această cale începută, ar fi de dorit ca numărul judecătorilor dela Curte să fie împuținat, redus în mod rezonabil, împutându-se după trebuințe numărul secțiunilor. Selecțiunea făcută în Curți ar corespunde la o necesitate simțită de toți; iar cei ce rămân să fie bine plătiți. Acelaș lucru se impune și pentru Casațiune. Numărul judecătorilor fiecărei secțiuni este prea mare și putem zice că acolo e cazul de a se aplica observațiunile făcute de Gambeta, că de ordinar nu sunt decât câțiva cari îndeplinesc munca comună. Un exemplu splendid de judecător unic ne dă

d-l Corneliu Botez, președintele Tribunalului Covurlui, s. II, ale cărui opere remarcabile pot atesta bunătatea acestui sistem.

Eu nu sunt partizanul gradațiunii care s'a susținut în Cameră că «ar desfința setea de înaintare», fiindcă am avea spectacolul de a avea magistrați poate inferiori cu salarii mari, și magistrați buni cu salarii mici; dar tot e o măsură care va face poate ca să nu aibă interes de avansare magistratul. S'ar găsi măsura când s'ar admite principiul «ca să nu mai fie avansare pentru magistrați». Ar fi, de exemplu: egalizarea lefurilor membrilor Curților de apel și tribunale cu acelea ale membrilor Curții de casație.

* * *

Dar, oricum ar fi, chestiunea cea mare, care s'a neglijat în totdeauna, este de a întrona pe scaunul de judecător omul care să fie demn de înalta misiune ce i se încredințează; după ce ne-am gândit, vorba d-lui Mârzescu, la *tonicul* ce trebuie se dăm magistratului, trebuie să negândim și la interesul justițiabilului. Judecătorul trebuie să fie o persoană distinsă sub toate raporturile, capabilă, instruită, cinstită și morală.

Aci e greutatea. Cele mai bune legi, dacă cei ce le aplică, le interpretează, nu sunt respectați, n'am făcut nimic; ne învărtim în acelaș cerc vițios. Judecătorul inteligent, însă neconștiincios, jonglează cu principiile cum vrea, și le aplică spețelor în așa mod că dreptatea este pentru cel ce nu are dreptate. De aceea cel mai greu lucru pentru o bună magistratură este de a găsi oameni. Și dacă ai oameni morali, culți și cinștiți, atunci e indiferent dacă există inamovibilitate sau nu, dacă se numesc și înaintează în cutare mod sau în altul.

Cine nu-și aduce aminte din timpul când magistratura era amovibilă? Multe din figurile pe cari azi le vedem la Inalta Curte de casație și prin Curțile de apel erau amovibili; dar oare erau mai inferiori decât sunt azi cei inamovibili? Figura măreață a lui Hânțescu ne stă încă în minte. Pleiada judecătorilor Poenaru-Bordea, Schina, Dendrino, Ciru Oeconomu, Remus Opran și alții, sunt și azi pilde de judecători, deși erau amovibili; așa că inamovibilitatea nu a ridicat mai sus nivelul judecătorilor amovibili de pe timpuri. Și se numeau de ministru!

De sigur că numirile după actualul proiect al d-lui Stelian asigură mai bine alegerea persoanei magistratului.

* * *

În legătură însă cu organizarea magistraturii, stă, după mine, și organizarea Facultăților de drept și a Corpului avocaților.

Pentru a fi magistrat trebuie ca să fie pregătit în școală; și cei mai mulți se pregătesc în facultățile noastre de drept. Profesorii facultăților noastre de drept ar trebui să fie la înălțimea misiunii lor și, după mine, nu putem ajunge a avea buni profesori cari să facă educațiunea juridică a tinerimii decât atunci când ei nu se vor ocupa decât cu această misiune. Profesorul universitar de drept să nu mai poată face avocatură; ci singura funcțiune care ar putea-o ocupa, și care cadrează cu scopul pentru care e creiată profesarea dreptului, este magistratura. Profesor și magistrat sunt două calități cari nu pot decât să se completeze una pe alta. Plătit bine profesorul și să i se interzică meseria de avocat pledant, ci numai consultant.

De ce nu luăm exemplul din Franța, unde profesorul e o autoritate în materie de drept? Răspunsul este foarte lesne: nu s'a găsit omul de guvernământ român care să reziste partizanilor cari vor să aibă profesoratul ca un diletantism.

Corpul avocaților trebuie să aibă solitudinea noastră a tuturor. Avocatul este factorul important în distribuirea justiției. El este și trebuie să fie omul practic și savantul care să lumineze justiția, servind pe justițiabil. El luptă pentru drept și dreptate. Ei bine, atunci nu trebuie garanții pentru a exercita această misiune, și cum și ce fel să o exercite? Negreșit că da. Atunci pentru ce să permitem unui începător să pledeze înaintea tuturor instanțelor judecătorești? De ce să nu-i cerem garanții cari să garanteze și pe justițiabil și să facă mai ușoară sarcina judecătorului fără să-l plictisească și torture. Și aci n'aș putea mai bine decât să citez cuvintele unui distins magistrat dela Curtea de apel din Galați, d-l D. Tăzlăuanu, directorul Revistei juridice *Legea*: «Terminând, zice d-l Tăzlăuanu, îmi permit să dau un sfat tinerimii care se îndrumă spre știința dreptului: odată ieșiți de băncile Univesității nu aruncați cărțile pe cari ați învățat, ci mai luați-vă altele și cetiți mereu, și mereu cetiți, căci mereu lucruri noi veți învăța; iar dacă nu vă simțiți în stare a suporta această muncă încordată, fiți cel puțin corecți, drepti și îndrumați-vă la alte cariere».

Magistratul, profesorul de drept și avocatul, iată cei trei factori cari contribuiesc la cultivarea dreptului și distribuirea dreptății. Ridicați nivelul acestor trei factori și veți fi făcut totul pentru justiție. Dar se pare că la noi se voiește a ne sbate în nomolul în care suntem; de aceea vedem ridicându-se contra unui proiect care, deși nu e perfect, e un început mare de îndreptare.

Controlul este unul din cele dintâiu nevoi ce

trebuie într'o lege de organizare. Și nu e nevoie de multe exemple. Vom lua exemplul cu intrarea judecătorilor în ședințe la orele fixate de lege și nu pentru că aceasta ar aduce vreo vătămare însemnată justiției, dar pentru a demonstra că judecătorii, cari sunt cei dintâiu spre a da exemplul, respectul legii, ei nu o respectă. Ora fixată este o dispoziție pusă de lege. Cine nu știe că judecătorii o calcă cu seninătate?

Dar hotărârile cari, deși censurate de judecătorii superiori, rămân un oprobriu asupra judecătorilor cari au pronunțat-o? Iată ce găsim, de exemplu, în *Curierul judiciar*, No. 7, pag. 52 din 1909, în hotărîrea Curții de apel din Galați, S. II, la adresa unui tribunal: «Tribunalul de vacanță (Brăila), fără a găsi de cuviință să chieime și să asculte și pe banca creditoare, cum îi dicta nu numai art. 104 din Proc. civilă, dar și cel mai elementar principiu de drept natural, că nimeni nu poate să fie condamnat fără să fie ascultat» și, mai departe: «tribunalele de vacanță din Brăila, pentru a încuviința cererea lui Pană, se întemeiază tocmai pe articolele ce i s'au indicat de suplicant; or este clar ca lumina zilei că art. 486 și 522 din Proced. civilă n'au ce căuta în speța aceasta».

Și câte altele nepublicate. Și atunci controlul înființat prin legea organizării judecătorești nu este necesar? absolut necesar. Și măsuri contra unor judecători cari ar face abateri dela dreptul natural și ar aplica un text care e clar ca lumina zilei că nu poate fi aplicat, nu trebuie să se ia? Dacă lăsăm Tribunalele și chiar Curțile, când s'ar prezenta cazul, să fie nesupărate când ar da asemenea hotărâri, atunci în zadar mai avem și inamovibilitatea!

De aceea se impune un control, și un control serios și eficace.

Dar mai sunt și alte cazuri. Judecătorul trebuie să se ferească de a da cea mai mică bănuială de imparțialitatea sa. El trebuie, în relațiunile sale, să fie deopotrivă cu toți aceia cari sunt demni de a le întinde mâna fără preferință pentru cineva.

Petrecherile și jocul de cărți să-i fie cu totul interzise; scandalurile cu atât mai mult. Atunci întrebarea este: controlul înființat este rău? Evident că e folositor. Este o parte care scapă de sub controlul autorității superioare, care nu poate decât să censureze hotărîrea judecătorului inferior: vieața magistratului și îndeplinirea exactă a îndatoririlor puse de lege.

* * *

Pentru a termina, cred necesar să reproduc aci cuvintele lui Vasile Lupu, pe cari le adre-

sase judecătorilor de pe timpul acela, când se pedepsea delicuentul cu fierul roșu, spânzurătoare, torturi diferite: «Un judecător dela un târg, ce se zice diregător, nu iaste dator să asculte pe Domnul țării să muncească, sau să spânzure pe neștine, cunoscând el că nu-i vinovat și este lucrul cu asupreală acea muncă sau acea moarte, ci mai bine îi este lui să-și lase scaunul cel de județ ce ține, decât să se plece învățaturii Domnului său, cea cu asupreală». Ce splendide cuvinte cari pun în vază dorința Domnului, ca judecătorul să fie drept și nici chiar porunca lui să nu o asculte când e nedreaptă, ci mai bine să demisioneze; ceeace nu șimte nevoie magistratul inamovibil, care, pentru recunoștința de a fi fost numit în acea slujbă de un ministru, unită cu speranța ca tot el să-l înainteze, judecă contra conștiinței sale.

Nu găsec fără importanță a transcri câteva reguli din Codul civil otoman, relative la îndatoririle judecătorilor:

Art. 1795. — Judecătorul trebuie să se abție dela toate actele cari ar putea aduce atingere demnității tribunalului; el nu trebuie să cumpere sau să vândă, sau să se dea la glume în timpul audienței.

Art. 1796. — Judecătorul nu poate primi prezenturi dela nici una din părți.

Art. 1797. — Judecătorul să nu se ducă nici de cum la reuniunile sau mesele uneea din părți.

Art. 1798. — În tot timpul duratei unui proces judecătorul nu poate primi la el pe una din părți. El nu poate să vorbească tête-à-tête în tribunal cu una din părți sau să-i facă semne, sau să-i vorbească într'o limbă ce cealaltă parte n'ar înțelege-o. Judecătorul trebuie cu un cuvânt să se abție dela orice act care ar da loc la băneli.

Art. 1799. — Judecătorul trebuie să se conforme cu cea mai strictă justiție între părți.

În consecință, judecătorul trebuie să observe cea mai mare egalitate pentru tot ce privește procesul; de exemplu: el trebuie să se poarte absolut în acelaș fel, pentru a face să audă părțile sau pentru a le adresa cuvântul, deși una din părți aparține claselor ridicate și alta poporului.

Art. 1812. — Judecătorul trebuie să se abțină de a se decide când este în starea care-i turbură inteligența, de exemplu: dacă e sub lovitura unei supărări, dacă are foame sau îi este somn.

Galati, 15 Martie 1909.

C. N. Toneanu.
AVOCAT

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, S. I

Audiența dela 6 Martie 1909

Președenția d-lui M. IULIAN, consilier

Ceata Moșnenilor din comuna Pietrari cu Smaranda Tolea ș. a.

Partaj. — Nestăruința unuia din comoștenitori de a i se alege partea sa. — Dacă aceasta poate anihila dreptul aceluia care cere în justiție de a i se determina partea sa.

Titlu executor. — Hotărîre rămasă definitivă, dar neinvestită cu titlu executor. — Dacă acest fapt ridică a celei hotărîri caracterul de definitivitate. — (Art. 728 din Codul civil și art. 373 din Pr. civilă).

1. Deși este adevărat că într'o acțiune de împărțeală, toți comoștenitorii au dreptul a-și cere fie prin sorți fie prin atribuțiune partea lor, nu e mai puțin adevărat însă că, pentru a ajunge la aceasta, trebuie să ceară în instanța angajată de unul din ei a li se valida dreptul lor, adică a li se determina prin unul din sus arătatele moduri partea ce li se cuvine în bunul de împărțit.

Astfel, nestăruința unuia din comoștenitori, de a i se alege partea sa, nu poate anihila dreptul aceluia care cere în justiție a i se determina și atribui partea ce i se cuvine, de oarece, conform art. 728 din Codul civil, nimeni nu poate fi obligat a rămâne în indiviziune, și un coerede poate cere ori când împărțeala succesiunii.

2. Deși la data facerii acțiunii în partaj, hotărîrea pentru ieșire din indiviziune nu era investită cu formula executorie, aceasta însă nu-i ridică acestei hotărîri caracterul de definitivitate, de oarece nu investirea cu formula executorie dă unei hotărîri puterea de lucru judecat, ci expirarea termenului fatal prevăzut de lege pentru reformarea ei.

Decizia 110/909. — Respins recursul făcut de Ceata Moșnenilor din comuna Pietrari în contra deciziei Curții de apel din București s. II, No. 370/906, dată în proces cu Smaranda Tolea ș. a.

Curtea,

Ascultând pe d-nii avocați Frunzescu și Emanoil Antonescu, în desvoltarea motivelor de casare; și pe d-nii avocați C. Cernescu și D. Atanasiu, în combaterea motivelor de casare, cerând și cheltueli.

Deliberând,

Asupra motivului întâiu de casare:

I. «Violarea art. 740, 741 și 743 din Codul civil.

«Instanța de fond, procedând la efectuarea partajului între noi obștenii, și Doamna Tolea, aprobă planul de partaj al expertului. plan făcut cu călcarea textelor de mai sus. În adevăr, orice proces de ieșire din indiviziune are menirea de a curma starea de indiviziune între toți copărtașii; sau expertiza și implicit decizia se ocupă numai de partea d-nei Tolea pentru care face o adevărată preluare din moșia indiviză, lăsând pe toți ceilalți moșneni, între cari și Statul, în indiviziune și nici măcar ocupându-se de partea fiecărui din noi. Omitte apoi de a face loturi, de a arăta dacă calitatea de teren acordată familiei Tolea este aceeaș cu aceea lăsată nouă și întinderea ei cu respectul proporției dintre părțile covenite nouă în moșie. Ceva mai mult, nu se procedează nici la

tragerea la sorți, ci pur și simplu Curtea, fără a decide și discuta dacă se impune un partaj prin atribuție și fără a arăta motivele cari o îndrituiesc la aceasta, atribue familiei Tolea două moșii în mijlocul moșiei noastre, dezinteresându-se complet de întinderea care ne rămâne nouă și dacă acea întindere este aceea corespunzătoare actelor noastre, deși această obligație i se impunea prin natura acțiunii de ieșire din indiviziune, acțiune, duplicate».

Având în vedere deciziunea supusă recursului din care se constată că Smaranda Tolea personal și moștenitorii defunctului Ion Tolea, intimații de azi în recurs, pe baza sentinței definitive cu No. 94/85 a Tribunalului Dâmbovița, prin care li s'a recunoscut dreptul de coproprietari cu Moșnenii Pietrari în hotărârea Pietrari și s'a dispus ieșirea din indiviziune, au intențat în contra numiților moșneni acțiunea de față, care are de obiect facerea împărțelii și au cerut în acest scop numirea unui expert, care să aleagă partea reclamanților ;

Că Tribunalul Dâmbovița, prin încheierea cu No. 481 din 19 Noembrie 1891, părțile fiind citate, a ordonat facerea partajului a trupurilor de pământ ce reclamantii Tolea au în moșia Pietrari, în devălmășie cu Obștea Moșnenilor Prietrari, numind expert inginer pe Bărbulescu; iar prin încheierea cu No. 6449 din 24 Noembrie 1892, și cu citarea tuturor părților, în prezența lor și fără nici o opoziție, constatând moartea expertului Bărbulescu a numit în locu-i expert pe inginerul Bruneanu, delegând pe membrul de ședință cu dirijarea lucrării ;

Că expertul, prestând jurământul, a dresat actul de împărțea după actele prezentate tribunalului, alăturând și un plan ;

Că Curtea de fond, în apel, prin deciziunea atacată cu recurs, admitând acțiunea a aprobat planul și ieșirea din indiviziune sau partaj, format de inginerul N. Bruneanu, cu data Ianuarie 1896 ;

Considerând că instanța de fond constată, prin deciziunea atacată, că inginerul expert a dresat actul de partaj pe baza actelor depuse la tribunal de reclamanți, și conformându-se dispozițiunilor codului civil în materie de împărțea, iar că Moșnenii, deși prezenți în instanță, n'au ridicat nici o obiecțiune în contra acestui act ;

Considerând că deși este adevărat că, după cum rezultă din dispozițiunile art. 728 și următorii din Codul civil, într'o acțiune de împărțea toți comostenitorii au dreptul a-și cere fie prin sorți fie prin atribuțiune partea lor; nu e mai puțin adevărat însă că, pentru a ajunge la aceasta, trebuie să ceară în instanța angajată de unul din ei a li se valida dreptul lor, adică a li se determina, prin unul din sus arătatele moduri, partea ce li se cuvine în bunul de împărțit ;

Considerând că nestăruința unuia din comostenitori de a i se alege partea sa, nu poate anihila dreptul aceluia care cere în justiție a i se determina și atribui partea ce i se cuvine, de oarece, conform art. 728 din Codul civil, nimeni nu poate fi obligat a rămâne în indiviziune și un coerede poate cere oricând împărțea succesiunii ;

Considerând că, astfel fiind, Moșnenii nu se pot plânge că cu ocazia cererii de împărțea ce face obiectul procesului de față, nu s'au determinat și loturile lor și ale Statului, chemat și el în acest proces, de oarece au stat în inacțiune în această instanță, pornită de reclamantii Tolea, în baza unui drept constatat printr'o hotărâre având puterea lucrului judecat ;

Considerând că, așa fiind, sus arătatul mijloc de casare este neîntemeiat.

Asupra motivului al doilea :

II. «Violarea art. 316 din Proc. civilă și a principiului celor două grade de jurisdicție. Adversarii noștri au cerut efectua-

rea unui partaj pe temeiul unei hotărâri de ieșire din indiviziune în principiu, din 1885, care însă nu rămăsese încă definitivă până la această cerere. Tribunalul constată aceasta și în consecință le respinge cererea.

«Posterior acestei hotărâri, rămâne definitivă hotărârea din 1885. În loc ca adversarii noștri să facă acum o cerere nouă, apelează sentința din 1897, care le respinsese cererea de efectuarea partajului; iar Curtea le admite apelul, deși hotărârea din 1897 a tribunalului nu păcătuia prin nimic. Prin această procedare Curtea ne-a răpit în procesul de față un grad de jurisdicțiune.

«În momentul când intimații au făcut acțiunea de față, sentința din 1885 nefiind încă definitivă cererea era prematură, și asupra acestui punct necontestat nu putea fi reformată în apel sentința tribunalului pe motiv că posterior dării ei, hotărârea din 1885 a rămas definitivă; după sistemul Curții, la toate creanțele cu termen se poate răpi debitorului beneficiul termenului acționându-l înainte de vreme și cerând apoi să se socotească acoperită prematuritatea prin ajungerea termenului în apel. Prin această procedare se desființează un grad de jurisdicție pentru debitori, ceea ce nu se poate admite. Chiar în cazul când hotărârea din 1885 ar fi fost definitivă, ea nu se putea executa, conform art. 373 din Pr. civ., înainte de a fi fost investită cu formula executorie, și ca atare soluțiunea rămâne tot cea de sus».

Considerând că Curtea de fond constată că sentința cu No. 94/85 a Tribunalului Dâmbovița, era rămasă definitivă la data facerii acțiunii în partajul de față ;

Considerând că deși la această dată sus zisa sentință nu era investită cu formula executorie, aceasta însă nu îi ridică caracterul de definitivitate, de oarece nu învestirea cu formula executorie dă unei hotărâri puterea de lucru judecat, ci expirarea termenului fatal prevăzut de lege pentru reformarea ei, ceea ce a avut loc în speță ;

Considerând că, astfel fiind, și acest mijloc de casare este neîntemeiat.

Asupra motivului al patrulea :

IV. «Exces de putere. Curtea ne-a respins cererea de comunicare a actelor de cari se servesc adversarii. Deși acele acte au fost retrase în 1885 imediat ce noi am început a le face analiza, și s'a cerut de intimați a se renunța la desbateră lor și a li se recunoaște numai dreptul în principiu pe baza testamentului din 1869 și recunoașterea noastră. Deși actele așa depuse și retrase pot fi socotite ca introduse într'un alt proces. Deși chiar de părți s'a rezervat chestia discuției lor amănunțită cu ocazia procesului de față. Deși tribunalul nici nu le primește în cauză, de oarece e lucru judecat că nu sunt probatorii. Totuș Curtea găsește că adversarii n'au nevoe să ni le mai pună la dispoziție ca să le putem analiza, căci au fost comunicate, fără urmă la dosar, acum 25 ani, când se judecau părinții noștri, alți avocați și alți d-ni judecători.

«Prin această procedare ne-a făcut Curtea imposibilă apărarea, și deci a săvârșit un exces de putere».

Considerând că, după cum se constată din lucrările aflate în dosarul Curții de fond, au fost comunicate toate actele de cari s'au servit reclamantii Tolea în susținerea acțiunii în partajul de față, și aceste acte au stat la dosarul cauzei până la 1907, după pronunțarea deciziunii atacate cu recurs, când au fost ridicate de reclamanți ;

Că, așa fiind, mijlocul de casare este neexact în fapt, și urmează a fi respins ca atare.

Asupra motivului al cincilea :

V. «Exces de putere. Am cerut proba cu martori pentru a dovedi că adversarii noștri n'au stăpânit niciodată în fapt vreo porțiune de teren din moșia Pietrari și că implicit noi am stăpânit exclusiv, prescriind contra titlului ce ar fi avut de copărtași.

«Curtea ne respinge cererea pe motiv că s'ar viola autoritatea lucrului judecat, care ar reieși din sentința din 1885, prin care mi s'a recunoscut calitatea de copărtaș, uitând că această calitate nu ne împiedica pe noi ca în fapt și pe cale originală să câștigăm un drept propriu prin prescripție achizitivă, pe baza unei posesiuni exclusive.

«Hotărîrea din 1885 fixează numai în principiu, că ar fi copărtaș; pe cât însă? nu arată; și atunci ar fi fost destul ca noi să să dovedim că pe 99% din întinderea pe care o pretinde am posedat-o noi exclusiv pentru ca decizia să fie alta».

Considerând că se constată din deciziunea atacată că Moșnenii Pietrari au cerut proba cu martori, spre a dovedi că reclamanții Tolea, sau autorii lor, n'au fost niciodată Moșneni, adică în stare de indiviziune cu Moșnenii Pietrari în hotarul moșiei Pietrari;

Considerând că prin sentința cu No. 94/85 era definitiv judecat că reclamanții Tolea se găseau în indiviziune cu Moșnenii Pietrari în hotarul sus zisei moșii;

Considerând că, astfel fiind, și întru cât moșnenii n'au cerut proba cu martori spre a dovedi prescripțiunea, după cum pretind prin sus arătatul mijloc de casare, nici acest motiv nu este întemeiat.

Pentru aceste motive, Curtea respinge motivul I, II, IV și V, declarând divergență asupra motivului al III-lea, etc.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI, SECȚIA I

Audiența dela 6 Februarie 1909

Președenția d-lui SC. POPESCU, prim-președinte

Maior N. Dimitriu cu Ministerul de războiu

Legea înaintărilor în armată. — Militar propus la înaintare după vechime, dar șters de comitetul inspectorilor generali. — Nepropunerea lui la înaintare de către șefii erarhici pentru insuficiența notelor dela Ministerul de războiu. — Dacă el e în drept a cere daune pe căile ordinare, pentru motivul că nu l-a avansat. — (Art. 18 din Legea înaintării în armată)

1. *In virtutea principiului separațiunii puterilor, tribunalele civile nu sunt în drept să anuleze în mod direct sau indirect, nici să reformeze sau să paralizzeze actele de administrație; atunci însă, când este vorba de consecințele acestor acte, când ele ating drepturi cari se sprijină pe o dispozițiune din lege și au de efect să vatăme interesele cuiva și să-i cauzeze prejudiciu, victima poate obține repararea prejudiciului încercat dela instanțele ordinare fără ca principiul separațiunii puterilor să fie atins.*

Prin urmare, când un militar își sprijină cererea de daune pe un interes vătămat, provenind dintr'o arbitrară abatere, întru cât deciziunea ce s'ar da asupra acestui punct nu poate avea nici un efect asupra măsurii administrative care a avut de rezultat punerea în retragere, nici un principiu nu se opune ca judecata să statueze asupra acestei pricinii.

2. *Legea de înaintare în armată, astfel cum a fost*

modificată la 1900, prevede în art. 18, aliniatul XIV, că înaintarea la gradul de locotenent-colonel se face, după prezentarea șefilor erarhici, la vechime și la alegere; că, prin urmare, în afară de alte condițiuni, legea cere în mod imperios ca șefii erarhici, acei cari sunt în măsură să cunoască virtuțile și conduita celui care are drept la înaintare, să-l găsească apt a fi înaintat și să-l propună, fără care înaintarea nu poate avea loc;

Astfel, din momentul ce se constată că un maior, deși a fost pus pe tabloul de înaintare la vechime, însă a fost eliminat de comitetul inspectorilor generali pentru insuficiența notelor, și în urmă șefii erarhici l-au notat că nu merită înaintarea, iar mai târziu nu l-au mai propus, Ministerul de războiu nu a comis nici o abatere dela Legea înaintărilor dacă nu l-a înaintat; așa că prin aceasta nu s'a vătămat întru nimic interesele aceluia militar.

Ascultând pe d-l avocat P. Missir, din partea apelantului Maior Dimitriu, și

Pe d-l avocat Sipsomo din partea Ministerului de războiu.

Curtea,

Având în vedere apelul făcut de Maior N. Dimitriu în contra sentinței civile cu No. 326/908 *) a Tribunalului Ilfov, s. III, prin care s'a respins acțiunea ce a intentat Ministerului de războiu;

Având în vedere că apelantul, maior în retragere, pretinde că în anul 1904 se găsea cel mai vechiu dintre maiorii de artilerie, după anuarul armatei din acel an, și, ca atare, urma să fie trecut pe tabloul de înaintare la gradul de locotenent-colonel; că fiind omis după tablou, n'a putut fi înaintat, și în anul 1905 [a] fost pus din oficiu la retragere pentru limită de vârstă; că această omisiune constituie o abatere de lege, care i-a cauzat un prejudiciu, pentru care cere ca Ministerul de războiu să fie obligat a-i plăti suma de 50000 lei;

Având în vedere că apărătorul Ministerului de războiu opune, ca fine de neprimire, că acțiunea ar fi inadmisibilă, întru cât faptul pe care se întemeiază apelantul a cere daune este un act de pură administrație, care nu poate fi judecat de instanțele ordinare, nefiind competente;

Având în vedere că, în principiu, instanțele ordinare au plenitudinea jurisdicțiunii, și, prin urmare, sunt competente a judeca toate afacerile de orice natură, afară de acelea pentru cari legiuitorul a creat tribunale excepționale;

Având în vedere că-i netăgăduit că, în virtutea principiului separațiunii puterilor, tribunalele civile nu sunt în drept să anuleze în mod direct sau indirect, nici să reformeze sau să paralizzeze actele de administrație; când e vorba însă de consecințele acestor acte, când ele ating drepturi cari se sprijină pe o dispozițiune de lege și au de efect să vatăme interesele cuiva și să-i cauzeze prejudiciu, victima poate obține repararea prejudiciului încercat dela instanțele ordinare, fără ca principiul separațiunii puterilor să fie atins;

Considerând, în speță, că întru cât apelantul își sprijină cererea de daune pe un interes vătămat, provenind dintr'o arbitrară abatere dela Legea înaintărilor în armată, și întru cât deciziunea ce s'ar da asupra acestui punct nu poate avea nici un efect asupra măsurii administrative care a avut de rezultat punerea sa în retragere, nici un principiu nu se opune ca judecata să

*) A se vedea publicată în *Curierul Judiciar* No. 51, p. 404, din 1908.

statueze asupra acestei pricini; că dar finele de neprimire e neîntemeiat și cătă a fi înlăturat;

Având în vedere, în fond, că Legea de înaintare în armată, astfel cum a fost modificată la 7 Aprilie 1900, prevede în art. 18, aliniatul XIV, că înaintarea la gradul de locotenent-colonel se va face, după prezentarea șefilor erarhici, la vechime și la alegere; că această dispozițiune e în concordanță cu primul aliniat al acestui articol, după care, acei cari aspiră la gradul de căpitan trebuie să îndeplinească anume condițiuni și în urmă să fie propuși și susținuți de șefii lor erarhici; că, dar, în afară de alte condițiuni, legea cere în mod imperios ca șefii erarhici, acei cari sunt în măsură să cunoască meritele și conduita celui care are drept la înaintare, să-l găsească apt a fi înaintat și să-l propună, condițiune fără care înaintarea nu poate avea loc;

Considerând că dacă ar fi exact, după cum susține apelantul, că simpla împrejurare că un maior se găsește cel mai vechiu după anuar, e de ajuns ca să-i dea dreptul la înaintare, legiuitorul s'ar fi mulțumit cu constatarea acestui act material, vechimea după anuar, n'ar mai fi vorbit și de prezintarea șefilor erarhici ca condițiune indispensabilă;

Considerând că dispozițiunile aliniatelor XVIII și XIX ale menționatului articol, după cari un ofițer nu poate fi eliminat după tabloul de înaintare decât de un comitet întocmit anume, presupune că tocmai acel ofițer figura pe tablou, adică era propus de șefii erarhici; în acest caz numai inspectorii generali au să se pronunțe dacă cel ce figurează pe tablou trebuie să fie eliminat pentru incapacitate sau rea conduită;

Considerând, dar, că din diferitele dispozițiuni ale Legii de înaintare rezultă că vechimea, prin ea însăși, nu conferă nici gradul nici dreptul la înaintare;

Considerând, în fapt, că reiese chiar din actele prezintate de apelant că dânsul a fost pus pe tabloul de înaintare la vechime în anul 1901 și eliminat de Comitetul inspectorilor generali pentru insuficiența notelor pe cari le considerau ca rele; că în anul 1902 a fost notat de șefii erarhici că nu merită înaintarea, tot asemenea și în anul 1903; că, în fine, în anul 1904 șefii erarhici referindu-se la notele din trecut nu-l mai propun pentru înaintare, și, în anul 1905 atingând limita de vârstă, e pus la retragere din oficiu;

Considerând, dar, că odată ce apelantul a fost mai întâiu șters după tabloul de înaintare, potrivit art. 18 din Legea de înaintare, și în urmă n'a mai fost propus și susținut de șefii erarhici, potrivit dispozițiunilor aceluiș articol, Ministerul de războiu nu a comis nici o abatere dela Legea înaintărilor dacă nu l-a înaintat, și prin urmare n'a vătămat întru nimic interesele apelantului;

Că, dar, apelul e neîntemeiat și urmează a fi respins; Pentru aceste motive, redactate de d-l consilier St. Miculescu, Curtea, în majoritate, respinge apelul, etc.

(ss) Sc. Popescu; C. Flaișen; M. Vidrașcu; St. Miculescu
Grefier (s) N. Brătianu

O sebită părere:

Având în vedere motivele în ce privește finele de neprimire al acțiunii invocat de Ministerul de războiu, pe cari le adopt în totul;

Având în vedere însă, în fond, că din întreaga economie a Legii de înaintare în armată rezultă că două sunt normele puse de legiuitor pentru înaintarea dintr'un grad în altul;

Având în vedere că, în speță, în ce privește înaintarea dela gradul de maior la gradul de locotenent-colonel, art. 18, aliniatul XIV din lege prevede, în mod categoric, că înaintarea se face la vechime și la alegere în proporția de unul la vechime și trei la alegere; de unde rezultă că odată un ofițer înscris pe tabloul de înaintare la alegere, sau dacă un ofițer vine cel dintâiu în ordinea vechimii, aceasta constituie pentru el un drept la înaintare;

Având în vedere că ceea ce dovedește și mai mult că este un drept câștigat pentru ofițerul admis pe tablou la alegere, sau pentru cel ce vine întâiu în ordine la vechime, este dispozițiunea ce se găsește în aliniatele XVIII și XIX din art. 14 care prevede tocmai posibilitatea de a se elimina un ofițer ce vine la vechime, sau un ofițer ce se găsește deja pe tabloul de înaintare la alegere, eliminare ce nu se poate face decât cu anume forme, bine precizate de legiuitor, tocmai în scopul de a nu se da loc la abuzuri;

Având în vedere că dacă art. 18, prin aliniatul XIV, prevede că înaintarea la gradul de locotenent-colonel se face tot după prezentarea șefilor erarhici, din aceasta nu poate rezulta vreun drept al șefilor de a nu propune pe cei ce vin la rând la vechime, căci dacă s'ar admite acest mod de a vedea ar fi a decide că înaintarea la vechime se suprimă complet, și nu există de cât înaintarea la alegere, ceea ce este contrariu principiilor mai sus stabilite;

Având în vedere că este netăgăduit de Ministerul de războiu că apelantul se găsea în anul 1904 a fi cel dintâiu la vechime, ca maior, și că fără a fi fost eliminat în conformitate cu legea, așa cum fusese eliminat în cei doi ani precedenți, n'a fost înaintat la gradul de locotenent-colonel, și ca atare i s'a adus apelantului un prejudiciu, care urmează a fi reparat de Ministerul de războiu. (s) I Stambulescu.

INFORMAȚIUNI

În Tipografia «Curierul Judiciar» a apărut: **Reforma Judiciară** (ed. II-a) de d-l N. Mandrea, Președintele la Înalta Curte de casație, broșură în format mare având 175 pagine. *Prețul 2 lei.* Această interesantă lucrare, a cărei primă ediție a apărut în 1888, a inspirat și servit de bază d-lui T. Rosetti pentru *întinderea inamovibilității în magistratură*; d-lui Bădărău pentru *înființarea Contenciosului Administrativ*, instituție care a dat roade atât de frumoase și utile, cât și d-lui Stelian cu *Reorganizarea Magistraturii*, foarte multe puncte din acestea fiind comune cu lucrarea d-lui Mandrea.

A apărut: **Teoria Proprietarului aparent și Legea Consolidărilor Petrolifere** (art. 3, 4, 7, 11, 12, și 14 din această lege și 33 din regulamentul ei), de d-l Cezar I. Vărgolici judecător la Tribunalul Prahova. Această interesantă lucrare cuprinde 70 pagini. *Prețul 1 leu.*

A apărut: **Volumul V, REPERTORIUL GENERAL DE JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ A ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE** de d-l I. C. Barozzi.

Acest volum care s'a pus în vânzare cu *prețul de 8 lei* e întocmit în felul și ca *supliment* al celorlalte patru volume ce au apărut anul trecut în editura *Curierului Judiciar* și al căror *preț total e de 60 lei*, broșate.

Suplimentul acesta cuprinde toate principiile de drept, soluțiunile și interpretările de legi date de Înalta Curte de casație în cursul anului 1906.

De vânzare la *Curierul Judiciar*, care servește orice cărți de drept române sau streine, broșate sau legate după dorință, contra valoare, mandant sau ramburs.

Rugăm stăruitor pe abonații rămași în întârziere cu plata abonamentelor, să trimită sumele datorate prin mandat poștal, direct la administrația ziarului Curierul Judiciar, București, sau să plătească numai la prezentare în mâna incasatorilor: I. RIVEANU, pentru provincie și I. ST. TUDOROIU, pentru capitală, în schimbul chitanțelor ce vor emite din registru cu matcă investite cu ștampila CURIERULUI JUDICIAR.